

Valtiovarainministeriö

Valtion aluejakoneuvottelukunta

Lausunto 13.5.2013

D2/2013

Oikeusministeriö

Lausuntopyyntö OM 2/33/2013; 12.4.2013

Lausunto luonnoksesta oikeusministeriön asetukseksi oikeusapupiireistä sekä oikeusaputoimistojen toimipaikoista ja edunvalvonta-alueista

Oikeusministeriö on pyytänyt valtion aluejakoneuvottelukunnan lausuntoa otsikossa mainitusta asetusalunnoksesta. Asetusta muutetaan, koska on tarvetta kehittää oikeusaputoimistojen toimistoverkostoa. Samankaltainen toimenpide toteutettiin syksyllä 2012, ja aluejakoneuvottelukunta antoi siitä lausunnon 23.4.2012. Asetuksen muutoksella yhdistettäisiin oikeusaputoimistoja siten, että niiden määrä vähenisi kuudella ja joidenkin toimistojen nimet muutettaisiin.

Asetuksen muoto ei ole siinä määriteltävien yksiköiden aluejakojen määrittelemisen kannalta selkein mahdollinen. Asetusalunnon 4 §:ssä määritellään tyhjentävästi kuntaluettelona edunvalvonta-alueet, jotka määrittelevät oikeusaputoimistojen toimialueita edunvalvonta-tehtävissä. Muutoin oikeusavussa ei ole alueellista toimivaltaa.

Oikeusapupiirien alueet määräytyvät asetusalunnon 2 §:ssä, jossa luetellaan kuhunkin oikeusapupiiriin kuuluvat oikeusaputoimistot. Oikeusapupiireillä on merkitystä lähinnä toiminnan ohjaamisen ja hallinnon kannalta.

Valtion aluejakoneuvottelukunta antaa lausuntoluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Edunvalvonta-alueissa on seuraavat epäyhtenevyydet maakuntajakoon:

- Satakunnan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluu kuntia Satakunnan ja Pirkanmaan maakunnista. Tämä aiheuttaa Pirkanmaalla erityisen suuren epäyhtenevyyden aluejakoihin, koska tästä syystä osa Pirkanmaata kuuluu Turun oikeusapupiiriin ja osa Vaasan oikeusapupiiriin.
- Rauman oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluu kuntia Satakunnan ja Varsinais-Suomen maakunnista.

- Keski-Savon oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluu kuntia Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakunnista.
- Keski-Uudenmaan oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluu kuntia Uudenmaan ja Kanta-Hämeen maakunnista. Epäyhtenevyys vaikuttaa myös siten, että Helsingin ja Kouvolan oikeusapupiirit ovat epäyhteneviä maakuntajakoon.
- Oulun oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluu kuntia Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta ja Vaalan kunta Kainuusta. Vaalan kunta on tehnyt ehdotuksen, että se tulisi siirtää Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan ja asia on valmisteltavana.
- Rovaniemen oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueeseen kuuluu Lapin maakunnan kuntien lisäksi Kuusamon kunta Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta.

Mainittuja edunvalvonta-alueiden epäyhtenevyyksiä maakuntajakoon ei ole asetusluonnoksen perustelumuistiossa käsitelty, mistä valtion aluejakoneuvottelukunta huomautti jo viimeksi lausuntoa antaessaan.

Hallinnon aluejaotusten yhtenevyys perustuu nykyisin siihen, että ne noudattelevat maakuntarajoja. Maakuntajakolain (1159/1997) 1 §:n 3 momentissa säädetään valtion aluehallinnon toimialueista, että niiden tulee muodostua yhdestä tai useammasta maakunnasta, ellei erityisistä syistä muuta johdu. Perustuslain (731/1999) 122 §:n mukaan aluejaotuksissa tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin.

Valtion aluejakoneuvottelukunta katsoo, että edunvalvonta-alueiden tulisi olla mahdollisimman yhtenevät maakuntajaon kanssa niin, ettei yksi edunvalvonta-alue jakautuisi useamman maakunnan alueelle, ellei muuhun ole erityisiä perusteita. Jos päädytään esittämään epäyhteneviä aluejaotuksia, kuten tässä tapauksessa on ilmeistä, tulee ne käsitellä ja perustella muistiossa.

Koska toistuvilla aluejaotusten muutoksilla ollaan ilmeisesti pääsemässä tavoiteltuun oikeusaputoimistojen määrään, tulee muutoksessa myös yhtenäistää aluejaotukset maakuntajakoon. Valtion aluejakoneuvottelukunta vastustaa asetuksen antamista lausunnolla olleessa muodossaan.

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia kielellisiin jaotuksiin.

Neuvottelukunnan puheenjohtaja,
ylivohtaja

Päivi Laajala

Neuvottelukunnan sihteeri,
finanssineuvos

Teemu Eriksson